

September 1921 JUBILEUMEDITIE november 2021

DE WEKKER

Orgaan van de Protestantse Gemeente IJhorst-de Wijk.

Verschijnt tweemaandelijks. Digitale versie op www.kerk-ijhorst-dewijk.nl

Logo eerste uitgave september 1921:

Dat eerste logo wijzigde in april 1925:

Vanaf 1929 is het logo bijna niet meer veranderd:

DE WEKKER

Orgaan van de
Ned. Herv. Gemeente IJhorst-de Wijk.
Verschijnt ongeveer tweemaandelijks.

De dominee van de kerk in IJhorst begon met de uitgifte van de Wekker geheel in eigen beheer. Sindsdien vond u 'm zo'n zes keer per jaar in uw brievenbus. Alleen rond de periode 1938 tot 1948 zijn er even geen "Wekkers" gemaakt. Na een paar uitgaven in die eerste jaren met een foto van de kerk is het logo bijna niet meer gewijzigd met uitzondering van het lettertype. Nummering werd niet altijd gebruikt, vandaar dat het even puzzelen was hoeveel nummers er ooit uitgegeven zijn.

De tekst '*verschijnt ongeveer*' verdween in 1999. Daarna is de Wekker volgens een vast patroon uitgekomen met zes nummers per jaar. We nemen daarom maar aan dat dit de **600^e Wekker** is. Deze extra **jubileumuitgave** is er een met weetjes uit het verleden, heden en toekomst ter ere van de **100^e verjaardag** van 'de Wekker'. Veel leesplezier,
redactieteam De Wekker

GRASDUINEN IN OUDE WEKKERS

ALS EEN FAKKEL

Elke dag worden er mensen geboren en elke dag sterven er mensen. Zij komen en gaan, zoals de lichtende dagen verglijden om plaats te maken voor donkere nachten. Zo ontstaat generatie na generatie. En steeds opnieuw van de ene dag op de andere, van het ene jaar op het andere geven de mensen iets aan elkaar door. Soms bewust, dan weer ongemerkt. Zo ontstaan volgende episodes en generaties. Je kunt eigenlijk spreken van een fakkel die telkens wordt overgedragen. En dat doorgeven aan elkaar gebeurt niet alleen in woorden, misschien gaat het meer om het voorbeeld dat gegeven wordt. Voorbeeld van daden, van begrip tonen, van echt medemens zijn. En af en toe kijk je als fakkeldrager om naar dat wat was. Dan ben je verwonderd, ademloos en sprakeloos. Want je kunt versteld staan van de dingen uit het verleden. Je kunt er van genieten, er stil verdriet om hebben of dankbaar voor zijn!

in september 1996 geschreven door Annie Koster-Gortemaker

Een journalist op FOKVEEDAG

Om U de waarheid te zeggen gaat het in dit stukje om een soort van weddenschap, want zie toen ik onlangs het terrein van de veekeuring in De Wijk betreden zou, zei ik voor de grap tegen de controleur, dat ik eigenlijk recht had op een vrijkaartje, omdat ik de Pers (De Wekker) vertegenwoordigde. Waarop prompt het antwoord kwam: dat dit in orde was, wanneer ik er inderdaad over zou schrijven. (.....) Ziet U een mooi stuk vee, een rijk gewas, een prachtige vrucht, naast of beter nog hierachter de hand van de kweker, de fokker, ook het Godswonder niet, dat ons overal in de Schepping tegen glanst, maar zo gemakkelijk door ons over het hoofd wordt gezien, omdat we het eigenlijk als iets vanzelfsprekends beschouwen?

Ik denk dat je pas in ellende en gebrek de zegen gaat waarderen, die ons doorgaans zo overmatig geschonken wordt.

in oktober 1962 geschreven door ds. D.C. van der Linde

BIJDRAGE DE WEKKER

Bij deze verantwoording een gave van fl. 10,- van X. Deze gave bevond zich in een enveloppe en bestond uit vier zilveren rijksdaalders. Deze gift werd vergezeld van de volgende wens:

moge het voortbestaan van "De Wekker" even echt zijn als de inhoud van deze enveloppe en mogen deze wieltjes "De Wekker" een eindje weer verder brengen.

Deze gave brengt "De Wekker" inderdaad weer een eindje verder. Op zulke wielen kan "De Wekker" wel blijven lopen.

In januari 1951 geschreven door Ds. A. Donker

Van Kerkkoor, via Zangkoor naar Cantorij

Op 27 februari 1953 is het kerkkoor opgericht. De heer Scholten dirigeerde dit koor, in latere jaren dhr. B. Dekker. In een dienst in september 1978 werd het 25 jarig jubileum gevierd. We weten niet exact wanneer het koor is ontbonden.

Na de fusie met de Evangelisatie De Wijk is mw. J. v.d. Berg-Hendriks gestart met een zangkoor. Op zondagmorgen, voor de dienst, werden er enkele liederen voorgezongen, mede om deze aan te leren.

Februari 2012 ontstond de Cantorij. Ds. en mw. de Ruiter waren de voortrekkers. Mw. Alma Grooters werd dirigent en doet dat nog steeds tot groot genoegen van de leden. Komend voorjaar willen we graag meewerken aan een dienst ter ere van het 10 jarig bestaan.

Het kerkblad "De Wekker" geeft de mogelijkheid om elke keer iedereen te vertellen waarmee we bezig zijn.

Wietske Westerbeek

GESCHIEDENIS

De Wekker bestaat 100 jaar, maar de kerk bestaat al veel langer. Generaties heeft zij zien komen en gaan. Ook wij zijn maar voorbijgangers met allemaal onze eigen herinneringen "an de karke in de Rieverst".

In mijn speurtocht in het archief van het College van Kerkrentmeesters kwamen ook de oude notulen voor de dag. In 1921 werd er bij toerbeurt vergaderd op verschillende locaties. Ik kom de leerkamer / catechisatiekamer tegen, maar veelvuldig werd er vergaderd bij Hogenkamp in De Wijk en bij Bouwman in Halfweg. Ze waren eigenlijk hun tijd al ver vooruit: een echte dorpskerk. In 1923 kwam er een eind aan het vergaderen in de dorpen want toen werd het nieuwe lokaal in gebruik genomen. Het lokaal werd tegen de pastorie aan gebouwd en vervult sindsdien onder andere de functie van vergaderlocatie voor de diverse geledingen binnen de kerk. Het

lokaal werd meerdere malen verbouwd en in 1980 vond de laatste grote verbouwing plaats. Toen is ook de naam “De Reesthof” ontstaan. Er waren natuurlijk ook diverse betaalde functies binnen de kerk. Ik kom o.a. de functie tegen van kachelaanmaker. Tegenwoordig gaat de verwarming automatisch aan, zodat de temperatuur op zondagmorgen goed is.

Jeugdherinneringen

“Het schoolweggie”, zo noemden wij het eerste gedeelte van de Kerkweg. De school is in de zeventiger jaren gesloopt maar het mooie klinkerstraatje is gebleven. Ik denk dat veel Rieversters nog wel spreken over “het schoolweggie”. Wat ik mij persoonlijk ook herinner zijn de mooie kerstbomen in de kerk voor de viering van het Kerstfeest van de Zondagsschool. Dat was toch elk jaar wel weer bijzonder. In mijn lagere schooltijd was ds. v.d. Linde hier predikant en hij kon prachtige verhalen vertellen.

Kerkenwerk

Later raakte ik betrokken bij het kerkenwerk. Er werd mij destijds gevraagd om deel te nemen aan een werkgroep welke de overgang van kerkelijke belastingen (aanslag op basis van fiscaal inkomen) naar de vrijwillige bijdragen voor Kerkbalans in goede banen moest leiden. Dat was wel even een spannende tijd, want de toenmalige president kerkvoogd (Jan Lier) zat met de vraag of er wel genoeg geld binnen zou komen op basis van vrijwilligheid. Maar het hele proces is goed verlopen.

In 1996 werd ik gevraagd voor de functie van administrerend diaken. Nou daar moest ik wel even over nadenken, maar ik mocht eerst een vergadering bijwonen om te kijken hoe één en ander in zijn werk ging. De vergadering is prima verlopen met na afloop een bezichtiging van de nieuwe ligboxenstal bij de boerderij van de toenmalige voorzitter van de Diaconie. Ik heb toen besloten om het ambt van diaken te aanvaarden en wel met de wens dat niet alle vergaderingen tot middernacht zouden duren. Wij vergaderden altijd op locatie bij de verschillende diakenen thuis en dan is het toch wat informeler. Het diaconale werk is vaak onzichtbaar maar zo belangrijk: omzien naar elkaar. Wat wel heel zichtbaar is zijn de attenties voor de 80 plussers en de bloemen, welke ‘s zondags gaan naar dorpsgenoten die wel een steuntje in de rug verdienen. Na elf jaar diaken te zijn geweest heb ik het stokje weer overgedragen.

En tsja, als je roots in de administratieve wereld liggen dan komt ook het College van Kerkrentmeesters vanzelf een keertje op je pad. Het College van Kerkrentmeesters is een club die zich bezig houdt met de zakelijke kant van het kerk zijn. En dat terrein is heel breed. En natuurlijk moeten er voldoende inkomsten zijn om het geheel draaiende te houden. Met z’n allen moeten wij er voor zorgen dat de kachel blijft branden. Dus eigenlijk zijn wij met zijn allen ook gewoon kachelaanmakers. Ik doe met veel plezier

het werk van kerkrentmeester en wij vergaderen in De Reesthof. Dat is in ons geval het meest praktisch, want wij kunnen dan meteen zaken met betrekking tot het kerkelijk erf bekijken en oplossingen bedenken.

Jubileum

Wij gaan met z'n allen op weg naar een volgend jubileum. Allereerst is het in 2023 200 jaar geleden dat de eerste steen is gelegd voor de huidige kerk. Daar moeten wij te zijner tijd wel even aandacht aan schenken.

Voor wat betreft De Wakker: zij zal hopelijk nog lang verslag doen van het wel en wee rond het kerkelijk erf en dan kunnen de volgende generaties stilstaan bij het tweehonderd jaar bestaan van De Wakker.

Janny Westerbeek

Herinneringen aan “De Wakker”

Dit stukje schrijf ik in het kader van het 100-jarige bestaan van ons kerkblad. Onwillekeurig gaan je gedachten dan terug in de tijd. De Wakker heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in onze kerkelijke gemeenschap, maar zeker ook voor de mensen die niet zo vaak ter kerke gingen.

Zelf ben ik in totaal 22 jaar in 'kaark'n dienst' actief geweest zo ze dat hier noemen. Ik weet nog dat we in het begin het geld voor De Wakker persoonlijk bij de mensen op haalden. Dat gebeurde met een lijst, dan was het fijn dat je dan zelf boven aan de lijst stond met een mooi bedrag, zodat dat min of meer een indicatie was voor een bijdrage voor De Wakker. Je moest er royaal de tijd voor nemen. Want er werd graag een praatje gemaakt. Het positieve van dit omslachtige gebeuren was, dat je weer geheel en al op de hoogte was van het wel en wee in je gemeente. Dat is in deze tijd toch wel anders.

Ik heb in mijn leven zeven predikanten meegemaakt. De eerste weet ik zelf niets meer van, maar ben destijds door dominee Peysel gedoopt. Daarna passeerden de volgende predikanten de revue n.l. ds. Donker, ds. Van der Linde, ds. Rutgers, ds. Radersma, ds. Wijnands en ds. De Ruiter.

Nu hebben we gelukkig weer een nieuwe predikante, een vrouw, ds. Nobel en dat was nog niet eerder het geval. Mooi dat er na al die jaren een vrouwelijke predikante in onze diensten voor gaat.

De IJhorster kerk is altijd belangrijk geweest in mijn leven. Ik ben er gedoopt, naar de zondagsschool geweest, belijdenis gedaan, getrouwd en onze drie dochters zijn er gedoopt. In mijn latere leven dus kerkenraadslid geweest, eerst als diaken en later als ouderling. Aan een aantal predikanten heb ik nog wel leuke en bijzondere herinneringen. De eerste was ds. v.d. Linde, die in die tijd zijn rijbewijs had gehaald en zich een witte DAF had aangeschaft. In een strenge winter kwam dominee helemaal klem te zitten in een dikke sneeuwduin aan de Lankhorsterweg. Wij waren van die opgeschoten jongelui en hebben met man en macht dominee weer op weg geholpen. Ds. Rutgers had bedacht dat er in de Paasnacht in een

speciale dienst fakkels moesten branden. Zo gezegd zo gedaan. Het was geen groot succes, de hele kerk zat te hoesten en zagen elkaar nauwelijks meer door de rook. Wij als kerkenraad kregen de slappe lach. Niet voor herhaling vatbaar. Ds. Radersma fietste graag door de IJhorster dreven en zo kwam hij ook langs onze boerderij. Daar zag hij op ons rijpad prachtige paddenstoelen staan en kwam vragen of we het goed vonden dat hij daar wat vanaf zou snijden om te gebruiken voor de maaltijd. Het zou een delicatessen zijn. Het leek mij geen strak plan en vond het nogal eng. We spraken af dat hij dit op eigen verantwoording zou doen en een briefje op tafel zou leggen voor het toch mis zou gaan. Ze hebben er van gesmuld. Hilarisch. In de tijd van ds. Radersma werd de eerste kerkenraadsvergadering in het nieuwe jaar er snel door gejaagd, waarna we met de hele club een nieuwjaarsbijeenkomst hadden in de pastorie. Daar was het goed toeven met hapjes en drankjes en werd het meestal wel een latertje. Ten tijde van ds. Wijnands werd ik voor de tweede keer gevraagd om toe te treden tot de kerkenraad, maar had dit om meerdere redenen steeds afgewezen. Toen kwam op een dag Ed Wijnands zelf aangesnord, om mij persoonlijk te vragen en heb toch ja gezegd. Ds. De Ruiter heeft ingevoerd dat er water uit de Reest werd geput voor het bedienen van de doop. Dat was ook even wennen, maar ook een mooi symbolisch gebaar.

Dit zijn zo wat herinneringen uit het kerkelijk leven. Natuurlijk zijn er meer verhalen te vertellen, maar het mocht ook niet te lang worden, wat waarschijnlijk nu al het geval is. Ik spreek de wens uit dat de Wekker nog lang mag blijven voort bestaan, zodat we op de hoogte blijven van het wel en wee binnen onze kerkelijke gemeente en zeker ook daarbuiten.

Anneke Roorda

De Kerk en De Kapel, gaan samen onderweg naar:

De Protestante Gemeente IJhorst-de Wijk

De eerste protestante gemeente.

Het is 54 jaar geleden dat ik met mijn prille bruid vanuit het noorden naar Boxmeer (Brabant) verhuisde. Daar lag mijn werk en had ik een huis. In die tijd kende Boxmeer nog een zeer sterke en dominante Rooms Katholieke traditie. Wij werden als protestanten wel warm ontvangen, alleen wij hadden andere ideeën over de passende liturgie. Nu was en is nog steeds in Boxmeer een kleine Protestante Kerk aan de Veerstaat. Alle protestanten, die in Boxmeer woonden, kwamen in dit kerkje samen. Te midden van Rooms Katholieke oceaan een veilig eiland voor ieder protestant ter plaatse. Vrijwel alle richtingen die wij in de gemeente Staphorst kennen kwamen hier wekelijks samen. Een zeer warme en eerlijke protestantse gemeente. Volk van allerlei slag trok met hen op...(Ex. 12:38).

IJhorst-de Wijk. Medio 1968 verhuisden wij naar IJhorst, ik had een baan in Meppel aangenomen. Wij kwamen te wonen in de Vier Berken bij de IJhorsters wel bekend. Nu had IJhorst–de Wijk twee protestantse richtingen. De Vrijzinnig Hervormde Gemeente (hierna de Kerk) en de Evangelisatie in de Wijk, (hierna De Kapel). Gezien onze komaf voelden wij ons meer aangetrokken tot De Kapel. Uit de sociologie is bekend dat de fysieke en ruimtelijke omgeving het gedrag van mensen bepaald. De Reest, de grensrivier, heeft duidelijk invloed op de karakters van de oorspronkelijke bewoners. Het toen nog smalle Reestbruggetje was ook niet bevorderlijk voor optimale uitwisseling. Lange tijd was het gebruikelijk dat de Wijkers aan de Wijker kant en de IJhorsters aan de IJhorster kant de kerk binnen kwamen. Verder had de Kerk twee diaconieën De Wijk en IJhorst. De Kapel had een eigen bestuur, kerkorderlijk moest wel met de Kerk over bepaalde zaken overeenstemming bereikt worden. Daarnaast waren er twee zondagsscholen en twee vrouwen groepen. Gemeenschappelijk was wel het kerkkoor. Daar werd volop in goede sfeer samengewerkt. Zoals zo vaak uit de geschiedenis is gebleken kunnen vrouwen op cruciale momenten een verandering in gang brengen.

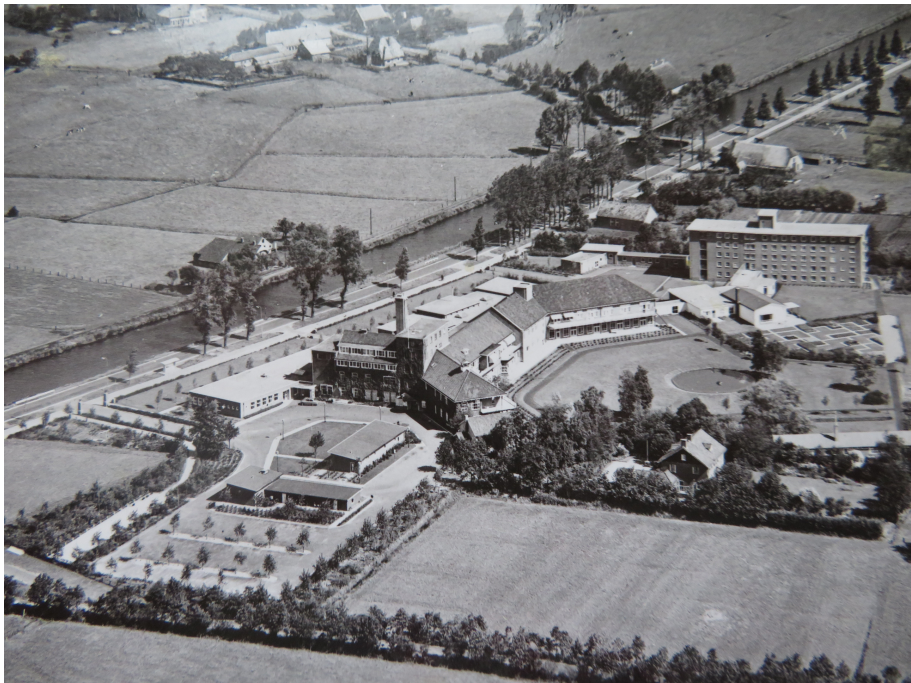
Nu was daar een werkgeefster uit de Kerk en een werknemster uit De Kapel. De dames vroegen zich af wat nu eigenlijk het verschil tussen Kapel en Kerk was. Was de een te zwaar en de ander te licht op de hand? Uiteindelijk kwamen zij tot de conclusie dat er geen wezenlijke verschillen waren. Natuurlijk waren er accent verschillen. De beide dames besloten naar de predikanten te stappen. Als bestuurslid van De Kapel was ik getuige van de eerste gesprekken. Zo is langzaam een beweging naar nadere samenwerking ontstaan. De grondhouding was van beide kanten voorzichtig en moest vertrouwen groeien. Bij dit soort processen kunnen meningsverschillen of onaangenaamheden uit het verleden vertragingen opleveren. Negatieve zaken uit het verleden zijn als veldkeien in de grond die door de werking in de bodem langzaam weer boven komen. Ineens raken deze keien de ploeg van de boer onverwachts. Het beste is deze keien uit de grond te halen op een hoop te leggen en dan te beplanten met rots bloemen. Dan kijk je met andere ogen naar het verleden als je die bloemenberg ziet. Ook de discussies over ieders inbreng was een delicaat proces. Was nou de stoffelijke, dus financiële inbreng belangrijker of moest meer gewicht aan de niet stoffelijke, dus geestelijke inbreng worden toegekend. Uiteindelijk is men het eens kunnen worden en kon medio de zeventiger jaren de gezamenlijke dienst starten. Na het samengaan is de Protestante Gemeente IJhorst-de Wijk ook in de breedte verder gegroeid. Eigenlijk past hier de tekst uit de Staten Bijbel (wordt bijna nooit gelezen) het beste: **En veel vermengd volk trok ook met hen op. (Ex. 12:38). Veel verschillen maar toch een eenheid.**

Met dit alles heeft de 100-jarige Wekker ons al die tijd wakker gehouden.

Jan Boelm.

KERKELIJKE ZORG VOOR REGIONALE ZIEKENHUISZORG

De Hervormde Gemeente IJhorst-de Wijk heeft mede aan de wieg gestaan van het ziekenhuis te Meppel: het Diaconessenhuis.

Luchtfoto van het Diaconessenhuis te Meppel eind jaren 60 van de vorige eeuw.

Met nog 31 diaconieën van Hervormde Gemeenten uit Zuid-West-Drenthe en Noord-West-Overijssel werd op 18 december 1933 de Nederlandse Hervormde Diaconessen Inrichting Meppel (NHDI) opgericht. Op 22 april 1937 is het ziekenhuis geopend door minister Slotemaker, die tevens voorzitter van de federatie van diaconieën der Nederlands Hervormde Kerk was. De sociaal maatschappelijke betrokkenheid van de kerken in het algemeen en onze kerk in het bijzonder was toen der tijd ook al bijzonder groot. Vele tientallen jaren leverde de Hervormde Gemeente IJhorst-de Wijk leden voor het algemeen bestuur van het ziekenhuis. Daarnaast werden de jaarlijkse ledenvergaderingen door afgevaardigden van onze kerk bezocht. Inmiddels is het Diaconessenhuis al weer geruime tijd gefuseerd met het Isala ziekenhuis te Zwolle en is de oude vertrouwde bestuursstructuur verlaten. Ik heb zo'n 40 jaar, vanaf eind zestiger jaren van de vorige eeuw, als directiesecretaresse alle bestuurs- en ledenvergaderingen mogen notuleren en bewaar daar heel veel mooie herinneringen aan.

Greetje Wijngaarden, IJhorst

Vrouwenvereniging IJhorst-De Wijk feliciteert DE WEKKER met haar 100-jarig bestaan!

Wij feliciteren 'De Wekker' met haar honderd jarig bestaan
en hopen dat zij nog vele jaren voort mag gaan,
Alle vrijwilligers hartelijk dank voor het werk
dat jullie verrichten aan dit orgaan van de kerk.

De redactie is eerst weken in de weer
om een goed verzorgd blad te maken, keer op keer.
Is het concept goedgekeurd
komen anderen aan de beurt,
zij bezorgen 'De Wekker' huis aan huis in de bus
ook een geweldige klus!

Al is onze bijdrage in De Wekker maar klein
toch vindt de Vrouwenvereniging het fijn
dat alles wat wij in onze bijeenkomsten beleven

onder de aandacht komt, al is het maar even.
Wij hopen dat onze inbreng wel nieuwsgierig maakt
en andere vrouwen zo raakt,
dat zij eens bij ons komen kijken
om ons ledental te verrijken.
Op de foto daarom geen Wekker maar een Klok, die aangeeft
wat wij allemaal hebben beleefd.
Al bestaan wij pas 83 en geen 100 jaar
Vrouwenvereniging en De Wekker horen bij elkaar!!

Barbara van den Brink-Smit

archieffoto Kerstfeest Zondagsschool, 2008

ZONDAGSSCHOOL

In 1971, de begintijd van mijn zondagsschool periode, hadden we 130 zondagsschoolkinderen, zes klassen, in de leeftijd van 6 t/m 12 jaar. Elke klas had twee leidsters (af en toe ook leiders), die om een andere zondag "dienst" hadden. Onze leidraad was 'De Kandelaar', uitgegeven door de NVVZ. (Nederlandse Vereniging Vrijzinnige Zondagsscholen). Hierin werden de verhalen per zondag aan ons doorgegeven. Onderverdeeld in drie leeftijdsgroepen, met bijbehorende liedjes. Zondagsschool werd gegeven van 10 tot 11 uur. We begonnen met een kwartiertje samen zingen in De Reesthof, waarna elke groep naar zijn eigen locatie ging (De Reesthof en de voormalige lagere school aan de Kerkweg). Daar werden de verhalen uit 'de Kandelaar' verteld en mochten de kinderen naar aanleiding van het verhaal een tekening maken in hun werkschriftjes. Bij

een bouwbedrijf hadden we lange banken en tafels laten maken, waar prima aan gewerkt kon worden. Af en toe werkten we mee aan een kerkdienst door het zingen van enkele liedjes. Na verbouwing van De Reesthof konden we daar volledig onze zondagsschool houden.

Hoogtepunten waren altijd Kerst, Pasen en de slotzondag. Kerstfeest vierden we op de zondagavond voor Kerst in de kerk. Door de oudste kinderen werd een kerstmusical opgevoerd met prachtige liedjes, die alle kinderen mochten meezingen. Er gingen heel wat repetitie uurtjes aan vooraf, maar het resultaat was altijd prachtig! Voor in de kerk werd een toneel opgebouwd met een kerststalletje en een mooi decor. Boven het toneel werden lampen aangebracht voor een mooie verlichting (ook gekleurd). In de beginjaren werden de kinderen live begeleid op piano, dwarsfluit en gitaar, prachtig was dat. Later ging dat via muziek op de band. Onze man van het licht deed achter de coulissen prima werk en zorgde voor een sfeervolle verlichting. Ook werd er door een van de leidsters een prachtig kerstverhaal verteld! De kerk was altijd goed gevuld, want ook de ouders, grootouders, broertjes, zusjes, enz. mochten komen. Altijd stond er een prachtig versierde kerstboom in de kerk. Deze werd meestal een paar dagen van te voren al in de kerk geplaatst en versierd door de zondagsschoolleiding (en hun mannen). Ook de koster was daar vaak bij aanwezig. Aan het eind van de kerstavond kregen de kinderen een prachtig boek en een zakje met lekkers.

Met Pasen volgden we de paasliturgie uit 'de Kandelaar'. Een gezellige morgen met tussendoor limonade en wat lekkers. Er werd iets geknutseld of getekend. Ook mochten de kinderen hun broertjes, zusjes, vriendjes of vriendinnetjes meenemen. Iedereen ging altijd naar huis met een leuke paasattentie. Dan de "slotdag". Meestal de laatste zondag van mei stopten we met zondagsschool en hielden een paar maanden vakantie. Ook de ouders werden op deze dag uitgenodigd. Heel veel jaren hebben we deze dag afgesloten met een speurtocht in de bossen van IJhorst. Ouders en kinderen werden in groepen ingedeeld en konden onderweg allerlei leuke dingen doen. Spelletjes, een puzzel oplossen, er werd een verhaal voorgelezen, enz. De dag werd afgesloten met een gezellige broodmaaltijd. Moe, maar voldaan ging ieder naar huis. Later, toen de groep zondagsschoolkinderen veel kleiner was geworden, gingen we alleen met kinderen, leiding (en hun aanhang) naar b.v. een pretpark of maakten we een boottocht. Wel waren de ouders er bij in de kerk, waar afscheid werd genomen van de kinderen die vanwege de leeftijd de zondagsschool verlieten. Met als afscheidscadeau een mooie kinderbijbel. Ze konden, als ze dat wilden, in het najaar, lid worden van de 'Jeugdclub'. Heel veel is er in de loop van de jaren veranderd. Het kinderaantal liep sterk terug en er was maar weinig leiding meer. Ook per dominee verschilde de animo voor de zondagsschool. Terwijl de ene dominee zich vol overgave weidde aan de 'zondagsschool', zou een andere dominee liever 'kindernevendienst' zien.

Voor mij is het altijd 'zondagsschool' gebleven. Begonnen we in 1971 met 130 kinderen, toen ik in 2011 stopte waren er nog maar 18. Met nog maar twee mensen voor de leiding. Zij hebben enorm hun best gedaan om de zondagsschool te behouden, maar helaas na een paar jaar is het opgehouden te bestaan.

Nog een paar wetenswaardigheden. We hadden een eigen bestuur, met voorzitter, secretaris en penningmeester. Waren financieel onafhankelijk door onze jaarlijkse zondagsschool collecte (altijd in december). Hadden eens per maand vergadering met aanwezigheid van onze dominee, die voor ons nuttige tips had. 'De Kandelaar' was jaren eerder al ter ziele gegaan en hadden we vervangen door de 'Bonnefooi', een uitgave van Stichting Kinderdienst en theologische uitgeverij Narratio. Leiding van de zondagsschool zorgde vaak voor een stukje in de 'Wekker'. Dit waren zo wat wetenswaardigheden van 40 jaar met heel veel plezier gegeven zondagsschool.

Met vriendelijke groet, Jen Schoemaker

De Wekker- met het oog op morgen

Mijn wekker

Het was mijn eerste wekker. In stilte had ik ernaar verlangd, want ik kon nu immers klokkiiken. Maar het op mijn verlanglijstje schrijven? Veel te duur in mijn kindergen. Hoe mijn ouders het toch wisten? Ik weet het nog steeds niet, maar hij was prachtig. Met fluorescerende wijzers, cijfers en een maan en sterren. 's Avonds lichtten ze op terwijl twee kabouters op een wip de tijd wegtikten.

De wekker die ik nu gebruik is ook al niet meer de jongste. Een cadeau voor ons huwelijk. Een wekkerradio, die ons iedere morgen weer bepaalt bij de waan van de dag. Een nieuwe dag begint en wie weet wat hij gaat brengen.

Misschien ligt vandaag De Wekker in de brievenbus. Deze Wekker is pas echt oud. 100 jaar gaat hij al mee en brengt in kerk en dorp het nieuws: een mooie kerkdienst, een concert, iemand die is overleden en die wij niet willen vergeten. Toch is het nog maar een jaar geleden dat ik deze Wekker leerde kennen. Vele predikanten gingen mij voor in deze prachtige omgeving met haar mooie kerk en haar trouwe mensen. Zij gaven aan mij de pen door, van kroontjespen naar balpen naar typemachine naar toetsenbord.

Het begin

Ds. E.E.A. Snijdelaar was de predikant die in 1921 "door kanselkondiging bekend maakte, een kerkelijk blaadje te willen oprichten voor de Ned.Herv. gemeente IJhorst-de Wijk". Dat werd "De Wekker".

Waarom deze naam? Lag een bijbelse naam niet meer voor de hand? Een klein onderzoekje wijst uit dat er in de twintiger jaren van de twintigste eeuw meer kerkbladen waren met deze naam, ook van meer orthodoxe richtingen zoals "het orgaan van de Christelijke gereformeerde kerk" vanuit Apeldoorn, waarin geklaagd werd dat er inzenders waren die maar lukraak stukjes opstuurden naar de redactie en dan ook nog verontwaardigd waren, wanneer deze niet werden geplaatst. Het moest duidelijk zijn: Er zijn vaste medewerkers die deze Wekker schrijven!

De Wekker van IJhorst en de Wijk is ook lange jaren gevuld door de predikant en zijn vrouw, die natuurlijk voorzitter van de vrouwenvereniging was. Rondom het zestigjarig jubileum werd besloten dat ook andere gemeenteleden over hun eigen werk in de kerk zouden schrijven.

De porder

Dat De Wekker in het begin van de twintigste eeuw een populaire naam werd voor onder andere kerkbladen is wellicht te verklaren doordat in deze tijd de wekkers ook voor het gewone volk beschikbaar kwamen. Daarvoor was er alleen een dienstmeidenklok en wat nog mooier was, een "porder". Iedere porder liep 's nachts en 's ochtends zijn route om zijn klanten te wekken op de afgesproken tijd. Arbeiders moesten immers op tijd op hun

werk in de fabriek zijn. Met een speciale stok tikten, oftewel porden, deze porders tegen het raam, net zolang tot de betreffende persoon wakker was. Een heel normale, maar zeker geen goedbetaalde baan: per week betaalde je de porder ongeveer 25 cent, terwijl de prijs voor eenmalig wekken 10 cent was.

Begin 20ste eeuw kwamen er echter eenvoudige, goedkope wekkers op de markt. Naar verhouding was een dergelijke wekker goedkoper dan een porder. Toch voorspelde een van de laatste porders van Amsterdam in 1923(!) dat de wekker geen lang leven beschoren zou zijn:

‘Ziet u es, zoo’n wekker, da’s een dood ding. Loopt-ie af, en ben je er niet dadelijk bij (...) dan slaap je subiet weer in. Maar een porder... kijk, da’s wat anders. Je klopt, en hoor je niks, dan klop je nog es. En hoor je dan wat stommelen, dan roep je: ‘Ben je op’, net zoo lang tot-ie klaarwakker is. Dat’s ’t verschil.’

Met het oog op morgen

Een wekker maakt je wakker, doet je opstaan, port je aan om aan het werk te gaan. Misschien toch niet zo’n vreemde naam voor een kerkblad. Er is een periode geweest dat De Wekker niet uitkwam, maar in januari 1949 pakt Ds. A. Donker de draad weer op en hij schrijft: “Deze naam geeft trouwens de bedoeling van ons gemeenteblad heel goed weer. “de Wekker wil een wekstem zijn namens de kerk en in diepste zin namens de Heer der kerk, die ons allen roept.”

Aan het eind van de dag zet ik rond elf uur de wekker voor de volgende ochtend. De dag is voorbij, Radio 1 snoozt en ik slaap in Met het Oog op Morgen. Onze wekkerradio gaat het niet zo lang meer maken. DAB-plus komt eraan en de digitale cijfers beginnen hier en daar al uit te vallen. Maar De Wekker van de kerk van IJhorst en De Wijk, die kan nog wel honderd jaar mee!

Ds. Betsy Nobel

D. A. CRAMER-SCHAAP

BIJBELSE VERHALEN VOOR JONGE KINDEREN

ALIE EVERS

VERZORGEDE HET GEHELE ILLUSTRATIEWERK

*De Kinderbijbel is uitge-
keerd aan Hendrik Busscheleers.
Hij liet verlaten van de
Kinderkerk.*

Kerstfeest. 1957.

Ger 169

VAN EEN LEZER

De redactie had net bedacht dat, wanneer we de 100e jaargang vermelden op De Wekker, er een jubileumnummer gemaakt moest worden, toen we van een lezer bijgaand gedicht ontvingen:

“DE WEKKER”

Ik ben één van de dorpsgenoten die het kerkorgaan “De Wekker” zeer waardeert, omdat het blad het wel en wee aan weerszijden van de Reest zo goed communiceert.

Ik ben geen lid van de Gemeente IJhorst-de Wijk, maar wel protestants opgevoed, herinner mij de zondagsschool met de Bijbelverhalen op het flanelbord nog heel goed.

Dat Gezang 169 bij mij past, zoals in mijn kinderbijbel staat, is mij altijd bijgebleven, want het citaat: “Hij riep ons uit de nacht in ’t licht” dat is mij op het lijf geschreven.

Aangezien “De Wekker” nog meerdere betekenissen heeft in onze Nederlandse taal, vervolg ik, met mijn eigen nogal persoonlijke beleving van “De Wekker”, dit verhaal.

“De Wekker” die maakt me wakker, dit geldt in zowel letterlijke als in figuurlijke zin.

Letterlijk is het duidelijk als hij ’s-morgens is afgegaan en ik aan de nieuwe dag begin.

Maar welke “Wekker” maakt mij als mens op deze wereld figuurlijk wakker in dit leven, kortom bij alles wat ik denk en doe of laat door welke “Wekker” wordt ik dan gedreven.

“Ontwaakt boerenarbeiderszoon en jaag je dromen na” dat is het motto van mijn leven,

maar welke “Wekker” heeft deze sociaal-maatschappelijk bevlogen dromen ingegeven. In een tweetal periodes, in totaal tien jaar, als lid van de Staphorster gemeenteraad, tussen toen nog grotendeels christen mannenbroeders, kreeg ik als sociaal democraat, zonder enige aarzeling wel antwoord op mijn vraag over “De Wekker” van mijn leven, dat is “de Schepper van hemel en aarde”, zo werd mij duidelijk te verstaan gegeven. Ook al staat mijn “Wekker” uitgesproken verwoord in al de zesenzestig Bijbelboeken, toch denk ik, dat ik in heel mijn verdere leven, naar mijn “Wekker” zal blijven zoeken. Of helpt “De Wekker” van de Gemeente IJhorst-de Wijk mij ooit nog uit de droom, word ik nog eens “opgevist uit de Reest”, omdat ik “mee kom drijven met de stroom”. Mede door deze en andere rubrieken houdt “De Wekker” de gemeenschap bij de tijd, zeker nu met de Coronapandemie, want daardoor zijn we de “ontmoeting” ook al kwijt.

Henk Messchendorp, IJhorst

Interviews Kusters

Hendrik en Geertje Smits

Inmiddels wonen Hendrik en Geertje Smits in Reestoord in Meppel en ik ben een middagje bij hen 'op de thee' gegaan. Hendrik was graag bereid te vertellen over zijn kosterstijd en het klokluiden. Net als toen met de werkzaamheden, vult Geertje ook nu zijn verhaal hier en daar aan.

Hendrik raakte begin jaren '80 door een afkeuring zonder werk, want het werk van boerenbedrijfsleider ging toen niet meer. In 1972 was hij toegetreden tot het ambt van ouderling en net 52 jaar oud. De toenmalige dominee Theo Rutgers vond dat er daginvulling gezocht moest worden voor Hendrik. Eerst werd hij gevraagd als administrateur, maar dat leek 'm niet wat. Iets later kwam de functie van koster vacant en ja dat paste beter. Op 1 januari 1982 werd hij koster. Deze taak had hij over genomen van Albert van de Berg die tot dan koster was. Naast de taak van koster kwam er een aantal jaren later het luiden van de klok voor de uitvaartvereniging bij voor Hendrik. In die jaren werd het schoonmaakwerk gedaan door anderen, eerst door Geertje Weemink en toen Hendrik koster werd was dat Henny Compagner. Toen Henny begin 1983 stopte, heeft Geertje het het schoonhouden van kerkgebouw op zich genomen. De werkzaamheden voor De Reesthof, die zich meer ontwikkelde als ontmoetingsruimte, kwamen er in de loop van de jaren '80 bij.

Uiteindelijk deden ze al het werk veel samen en samen kijken ze met genoegen terug op die periode. Vooral op de momenten dat er veel reuring was in De Reesthof, zoals wanneer Jan de Wolde lezingen hield. Jan was gids van de gemeente Staphorst, in zijn verhaal was er ook ruimte over het ontstaan van kerk en klokkenstoel in IJhorst. Bussen vol mensen kwamen naar Staphorst en kregen een broodmaaltijd in De Reesthof. Hendrik en Geertje noemden dit de “Staphorstdagen”. De dames van de vrouwenvereniging hielpen met koffie schenken en tafels dekken. Er was

altijd soep of iets warmes bij de broodmaaltijd, dat werd bezorgd door de plaatselijke middenstand.

Kerk schoonmaken, alles klaarzetten voor zondag en de zondagsschool, daarvan herinnert Hendrik zich vooral het grote Boek op preekstoel brengen, hij vond dat een eervol en indrukwekkende taak, en de borden klaar maken aan de wand voor de diensten.

Hendrik was 10 maanden uit de running geweest door een ongeluk. 2e Kwartaal 1990 lukte het hem weer zijn functie als koster te hervatten. Om aan dit feit een feestelijk tintje te geven en om hem en zijn gezin een hart onder de riem te steken kreeg Hendrik een nieuwe fiets. Door gezamenlijke acties van kerkenraad, kerkvoogdij, leiding van de jeugd, zondagsschool, vrouwenvereniging en medewerking van organist en predikant was dit mogelijk gemaakt. Hendrik was bijzonder ingenomen met zijn fiets en kijkt nu nog met genoegen terug naar dat warme onthaal van toen.

Bijzonder vond Hendrik ook de huwelijksinzegeningen. Vooral toen de kinderen van de Baron in de kerk trouwden: die hadden eerst generale repetitie, want alles moest perfect verlopen! Een van de familieleden trouwde met een Engelsman. De engelstalige familie konden ze helaas niet verstaan. Alle familieleden kwamen bij zo'n gelegenheid naar de kerk in koetsen met paarden ervoor. Zodra de stoet over de Reest kwam begon Hendrik met het luiden van de klok. Dan leek het net of de paarden 'dansten' op weg naar de kerk! En op de terugweg nogmaals, dan 'dansten' de paarden weer naar huize Voorwijk. Familie Smits mocht dan ook altijd op de recepties komen.

Klok luiden heeft Hendrik altijd een bijzonder iets gevonden. Mensen hebben er som schrik van want "wie is er nu weer overleden?" Tot zijn pensionering in 1997 was hij koster. Het klokluiden heeft hij nog een aantal jaren langer voortgezet, buiten het luiden op zondag voor de diensten dan. Dat werd gedaan door de volgende koster: Roelie Paarhuis.

Roelie en Berend Paarhuis

De Wekker lezen ze al zolang ze hier wonen. Ze vinden het een belangrijk blad en werken graag mee aan een interview.

Roelie is 20 jaar volledig koster geweest en vervolgens nog vier jaar gastvrouw voor uitvaarten en trouwerijen en wat daarmee samenhangt.

Klokluiden op zondag deed Roelie, want dat hoorde bij het kosterschap. Hendrik Smits heeft het uitluiden bij begrafenissen voor RIP nog een aantal jaren voortgezet. Berend nam het 'luiden' van Roelie over toen Hendrik stopte met het 'uitluiden' bij uitvaarten. Berend moest solliciteren om klokluiders te kunnen worden voor de uitvaartvereniging. Hij luidt nu nog de klok bij uitvaarten en andere gelegenheden. Ook het luiden op zondag nam Berend van Roelie over in de loop van de tijd.

Berend zorgde al voor heg knippen, straat vegen, enz. tijdens het kosterschap van Roelie. Toen Roelie stopte als koster was het voor Berend

niet vanzelfsprekend daarmee door te gaan. Nu wordt het tuinwerk gedaan door vrijwilligers, waarvan Berend er één is. De anderen zijn Frits, Gerard en Zakaria.

Berend vertelt graag over het klok luiden: zo was er bij een trouwerij de vader van de bruid die voor zijn dochter bij het verlaten van de kerk de klok wilde luiden. Hij vroeg: "waar zit de luidknop?" Maar ja onder de klok hangt alleen een touw!!! Berend haalt een briefje tevoorschijn van een bruid:

'De klok luidt en roept' Mensen sta stil, er is iets belangrijks gebeurd!'

*Beste klokkenluider, beste Berend,
Ik wilde je hartelijke bedanken
voor het mooie moment dat je mij
hebt bezorgd. Samen met jou de
klok luiden voor mijn vader en
daarna nog even alleen. Dat was
heel bijzonder.*

Hartelijke groet, een bruidspaar.'

Met dank aan beide klokkluiders
hierbij het verhaal van de klok:

"Klokke luden"

In IJhorst staat de klok in een houten klokkenstoel naast de kerk. De klok is eigendom van de Gemeente Staphorst en niet van de kerkelijke gemeente. Toch is de klok onlosmakelijk verbonden met onze kerk. Het luiden wordt gedaan door de kostenar, dat is in de huidige tijd een vrijwilliger. Er wordt geluid bij een:

tekst en foto: Mia Moes

1. Oproep om naar de kerk te gaan

Eén uur voor aanvang van en nogmaals bij het begin van elke dienst wordt de klok geluid. Het klokkluiden op zondag om 9.00 uur is een oproep dat men zich gereed moet maken om naar de kerk te gaan. Voor zover van toepassing: "warkgoed uut en het zundagse pak an". Om 10.00 uur is het het signaal dat de dienst begint.

2. Verluiden bij overlijden

Als iemand komt te overlijden kan de familie aangeven of de overledene 'verluid' moet worden. Het verluiden gebeurt meestal op de dag van overlijden, behalve als de persoon is overleden na 12:00 uur 's middags, als we 's middags bericht ontvangen, wordt er de volgende ochtend geluid. Met overlijden kan ook de familie er bij zijn, dan 'verluiden' we de volgende

dag. Het tijdstip van verluiden is op verzoek van familie. Zijn er op de zelfde dag twee personen die verluid moeten worden dan zit daar tijd tussen. Bij het verluiden is volgens oud gebruik verschil of het een man, vrouw of kind is die verluid moet worden. Bij een man gaan er drie x twee slagen vooraf, bij een vrouw twee x twee slagen en bij een kind één x twee slagen. Na het aantal slagen vooraf wordt een kwartier lang de klok geluid.

3. Uitluiden bij een uitvaart

Bij een begrafenis of crematie wordt de klok geluid zodra men vanuit de kerk of vanuit aula vertrekt, tot men bij het graf is of het dorp is uitgereden. Na de plechtigheid bij het graf, zodra men zich weer richting De Reesthof begeeft, wordt de klok weer geluid. Is na de dienst in de kerk de begrafenisplechtigheid op de begraafplaats in de Wijk dan wordt de klok geluid vanaf het vertrek uit de kerk tot men aanwezig is op de begraafplaats van de Wijk. Is daar de plechtigheid afgelopen dan wordt er weer geluid als men de begraafplaats verlaat en men terug is bij De Reesthof. De klokluider kan net vanaf de klokkenstoel zien of men op de begraafplaats in de Wijk is en ook wanneer ze daar weer vertrekken. Hoewel, in de zomer wordt dat erg moeilijk vanwege het groeiende groen. Bij een crematie luidt de klok zodra men de kerk verlaat of vertrekt vanaf het huis van de overledene, tot de stoet het dorp verlaat.

4. Bij trouwerijen

Op verzoek van bruidspaar en op momenten dat zij dat passend vinden kan de klok worden geluid.

5. Bij dodenherdenking wordt er ook geluid.

Uit het 'Ten Slotte boekje' met acht 'Tenslotte's' van ds. Ed Wijnands, die gebundeld zijn ter gelegenheid van zijn afscheidsdienst. Het is geschreven tussen 1995 (zijn eerste Tenslotte) en 2010 (toen Ed met emeritaat ging):

TEN SLOTTE

God stel je voor! Heel wat mensen hebben dat afgeleerd en geen wonder. Heel veel anderen doen domweg met de mode mee en halen de schouders op. Maar andere vragen door: kinderen en volwassenen, in en buiten de kerk. “Wat stel ik me voor bij het woord God?”

Een oude regel zegt: je mag van God geen afbeelding maken. Waarom niet? Omdat dat niet kan én omdat zo'n beeld altijd de neiging heeft om voor zichzelf te gaan beginnen, zoals de plaatjes uit sommige kinderbijbels: God als een oude meneer met een baard (nooit een oude dame met een knotje!). Zo'n plaatje kan je denken over het mysterie-bij-uitstek, God, levenslang beïnvloeden. Maar God heeft geen gestalte, Hij lijkt niet op een lieve opa en evenmin op een zure oudoom.

Elke voorstelling van God is per definitie beeldspraak – we kunnen niet anders en dat moeten we goed weten ook. Alles wat je van God zegt, is

anders dan wat de woorden uitdrukken: God “denkt” anders, “hoort” anders, enzovoorts. Als we zo praten, weten we dat het niet klopt, maar we kunnen nu eenmaal niet zonder die beelden. Een leven zonder beeldspraak zou gruwelijk vlak en doods zijn: “ik ben weg van je”, zeggen we, maar we zijn er wel degelijk, of “dit is mijn paleis” – terwijl het een krot is met en exorbitante hypotheek....

De bijbel zelf, hoe realistisch ook, heeft ons zo over het onuitsprekelijke leren spreken – in dichterlijke taal. Het is niet letterlijk bedoeld, het mag dat ook niet zijn, want er mogen geen beelden worden gemaakt van God. Hij is van een volkomen andere orde; niet “Hij doet wat mensen doen maar dan beter” – geen sprake van: Hij is niet beter, machtiger, wijzer of hoger, maar totaal anders.

Wel kun je zeggen dat God zo iets is als een kracht, een proces, een vorm van relatie. “God” staat voor alle begrippen die van de mens en de wereld iets veelbelovends maken, iets creatiefs, iets dat heelt en koestert en bemoedigt. Geloven in God wil niet zeggen dat er ergens, in de hemel of waar dan ook, een superwezen zit; geloven in God is het verlangen naar recht, vrede, integriteit en liefde in de realiteit van alledag. Stel je God voor – niet als en iets of iemand, te ontdekken met een ruimteschip of telescoop – maar als een macht die mensen inspireert tot onderzoek en studie, tot zorg en verantwoordelijkheid, tot creativiteit en moed om mens te zijn, naaste en rentmeester.

Ed Wijnands

